

114856

Nr. 45 — 1951 Morgenbladet, 22 februar 1951

Litteraturen om den annen verdenskrig

Av overlæge Johan Scharffenberg

Nils Ahnlund: Dokument och vittnesbörd till vår tids historia. Skrifter utgivna av Utrikespolitiska Institutet. Kooperativa Förbundets Bokförlag, Stockholm 1950. (Pris 7.50 svenske kronor.)

Professor i historie ved Stockholms högskola *Nils Ahnlund* holdt høsten 1949 — som ledd i høyskolens populærvitenskapelige opplysningsarbeid — en rekke forelesninger om det litterære grunnlag for studiet av den annen verdenskrigs opprinnelse og forløp.

På disse forelesninger er ovennevnte bok bygget, selvfølgelig ført å jour så vidt mulig. Forfatteren tar selv en reservasjon «med tanke på den lämnade redogörelsens ofullständighet». Det kommer jo stadig en strøm av nye publikasjoner, både offisielle og private, så enhver oversikt snart blir ufullstendig, men Ahnlund's bok fortjener visstnok anerkjennelse som den beste i sitt slags, kanskje ennå uten sidestykke i den internasjonale litteratur. Kompetente svenske anmeldere har fremholdt at den bør bli oversatt til et verdensspråk.

Fordi jeg selv har lest den med takknemlig interesse, vil jeg henlede den norske almenhets oppmerksomhet på denne kritiske veiledning til kildene for den annen verdenskrigs historie.

Under min samling av materiale til okkupasjonens forhistorie har jeg festet meg ved følgende arbeider som Ahnlund ikke nevner:

- Den tyske hvitbok nr. 4, 1940,
- † Jacques Minart: P. C. Vincennes, II, 1945.
- † Jacques Mordal: La campagne de Norvège, 1949.
- † Bernhard von Lossberg: Im Wehrmachtführungsstab, 1949.

Lord Hankey: Politics, Trial and Errors, 1950.

Selv om atskillig diplomatisk materiale med overlegg ble ødelagt under krigen og meget annet ennå blir holdt hemmelig, vil historikerens største vanskelighet bli å overkomme bearbeidelsen av dette overveldende stoff av offisielle aktsamlinger, private dagbøker og erindringer, artikler i tidsskrifter og aviser osv.

Her vil arbeidsdeling etter overenskomst på en internasjonal historikerkongress bli nødvendig hvis det i en overskuelig fremtid skal bli mulig å gi en upartisk vitenskapelig oversikt over de to verdenskrigenes årsaksforhold, de står i uløselig sammenheng.

Ahnlund skriver (s. 147): «En av de frågor som utan tvivel flitigt komma att sysselsätta framtidens historieforskning — förutsatt att framtiden har bruk för något sådant — är den som sammanhänger med de allierades närmare planläggning av krigsrörelserna och särskilt insättande av anfallsstötår på Europas fastland».

Så lenge muligheten av en tredje verdenskrig henger som et Damokles-sverd over menneskeheten, er det dessverre en berettiget tvil om framtiden overhodet vil få «bruk» for vitenskapelig historieforskning. Men så lenge det ennå er mulighet for fri undersøkelse av «*wie es eigentlich gewesen ist*» (Leopold von Ranke's ord), kan historikerne fremme freden ved å klarlegge opprinnelsen til dette århundres unødige og fornuftstridige kriger. Men da må de ville heve seg over nasjonale fordommer og skånelsest løst blotte feilene på alle hold.

Denne vilje til objektivitet, til å søke sannheten for dens egen skyld, preger professor Ahnlund's fremstilling, derfor gir den tillit til hans vurderinger av materialet.

Johan Scharffenberg.